

www.tek.fi

>työelämän lakitietoa

Sivut sisältävät jäsenten usein tarvitsemaa perustietoa työlainsäädännöstä.

Lakietopalvelu on tarkoitettu TEKin jäsenille. Palveluun pääsee sisään jäsenumerokyselyn kautta.

Teksti: Mikaela Karavokyros

Palkkaturvasta apua

■ Joskus voi käydä niin, ettei palkka olekaan palkkapäivänä tilillä. Jos kysymys on työnantajan maksukyvyttömyydestä, työntekijä voi tiettyjen edellytysten täytyessä saada palkkasääntönsä valtiolta palkkaturvana.

Työntekijän palkkaturvan enimmäismäärä on 15 200 euroa.

Palkkaturvana maksetaan ainoastaan työsuhteesta johtuvia saatavia. Työsuhteesta on kyse silloin, kun työntekijä tekee sopimuksen perusteella työtä työnantajan lukuun tämän johdon ja valvonnan alaisena palkkaa tai muuta vastiketta vastaan. Tästä seuraa, että esimerkiksi osakeyhtiön toimitusjohtaja, kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies, avoimen yhtiön yhtiömies sekä yksityinen elinkeinonharjoittaja eivät ole oikeutettuja palkkaturvaan.

Työntekijällä on pääsääntöisesti oikeus palkkaturvaan silloin, kun työskentely on tapahtunut Suomessa. Oikeutta palkkaturvaan ei kuitenkaan ole, jos työn on tehnyt ulkomaalaisen työnantajan palveluksessa ollut työntekijä, joka on tullut ulkomailta Suomeen tilapäiseen työhön. Työ on tilapäistä silloin, kun se kestää tai se on tarkoitettu kestävänsä alle vuoden.

Myös ulkomailta tehdyn työn perusteella voi olla oikeutettu palkkaturvaan, jos työ on tehty suomalaisen työnantajan palveluksessa ja työntekijällä on kotipaikka Suomessa. Ulkomail-

la tehty työ ei kuitenkaan oikeuta palkkaturvaan siltä osin kuin työntekijä on oikeutettu palkkaturvaa vastaavaan etuuteen toisesta valtiosta.

Muun muassa seuraavia saatavia voidaan maksaa palkkaturvasta: Varsinainen palkka, lomapalkka ja -korvaus, lomarahat ja lomaltapaluu-rahana, irtisanomisaajan palkka, odotusajan palkka, päivärahat ja työsuhteeseen perustuva vahingonkorvaus. Mikäli työntekijällä on rahapalkan lisäksi luontoisetuja, ne muutetaan käyvän arvon mukaan rahapalkaksi ja myös tämä rahapalkkaosuus voidaan maksaa palkkaturvasta.

Saatavan määrän ja perusteen tulee olla riidaton. Jos työnantaja siis riidattua palkkaturvana haetun saatavan, ei saatavaa voida maksaa palkkaturvana ennen kuin saatavan määrä ja peruste on ratkaistu lainvoimaisella tuomiolla.

Palkkaturvan saamisen edellytyksenä on myös työnantajan maksukyvyttömyys. Työnantajaa pidetään maksukyvyttömänä esimerkiksi silloin, kun työnantaja on asetettu konkurssiin tai kun työnantaja on todettu kyvyttömäksi maksamaan ulosotossa ole-

via velkojaan. Palkkaturvaa hakevan ei kuitenkaan tarvitse näyttää toteen työnantajan maksukyvyttömyyttä, vaan palkkaturvaviranomainen selvittää asian.

Palkkaturvan enimmäismäärä yhtä työntekijä kohden samalle työnantajalle tehdyn työn perusteella on 15 200 euroa.

futureimage.bank.com

Hakemus kolmen kuukauden kuluessa

On erittäin tärkeää muistaa, että saatavaa on haettava palkkaturvavana kolmen kuukauden kuluessa sen erääntymisestä. Työsuhhteesta johtuvat saatavat erääntyvät pääsääntöisesti palkanmaksukausittain ja lopputili työsuhteen päättyessä.

Palkkaturvaa haetaan lomakkeella, joka on internetissä osoitteessa <https://lomake.fi>. Lomakkeita saa myös työvoimatoimistosta. Hakemuksen voi toimittaa työvoimatoimistoon tai työvoima- ja elinkeinokeskukseen (TE-keskus).

Työnantajan kotipaikan TE-keskus käsittelee palkkaturvahakemuksen ja antaa asiassa kirjallisen päätöksen. Ennen asian ratkaisemista TE-keskus antaa palkkaturvahakemuksen tiedoksi työnantajalle tai työnantajan konkurssipesälle sekä varaa tälle tilaisuuden lausua näkemyksensä asiasta. Lisäksi työnantajan maksukyvyttömyys selvitetään.

Palkkaturva maksetaan viikon kuluessa palkkaturvapäätöksen antamisesta. Saatavasta toimitetaan ennakonpidätys ja pidetään muut lain mukaan työntekijän palkasta vähennettävät maksut. Palkkaturvana maksettu saatava peritään työnantajalta tai tämän konkurssipesältä korkoineen valtiolle.

Jos työnantaja on asetettu konkurssiin, työntekijän on valvottava saatavansa konkurssissa säilyttääkseen oikeutensa palkkaturvaan. Tätä velvollisuutta työntekijällä ei ole, jos saatava sisältyy pesähoitajan laatimaan työsuhdesaatavuuteen.

Muutoksenhakuun mahdollisuus

Palkkaturvapäätökseen haetaan muutosta käräjäoikeudessa tai siitä valitetaan työttömyysturvalautakuntaan riippuen siitä, millä perusteella hakemus on hylätty.

Jos palkkaturvana haettu saatava on hylätty siitä syystä, että työnan-

taja on riitauttanut saatavan eikä sen perustetta ja määrää ole saatu palkkaturvamenettelyssä selvitettyä, on työntekijän nostettava kanne käräjäoikeudessa työnantaja vastaan. Jos saatava on hylätty siksi, ettei palkkaturvaviranomainen ole kyennyt selvittämään saatavan perustetta ja määrää, mutta työnantaja ei ole sitä kiistänyt, työntekijän tulee nostaa käräjäoikeudessa kanne valtiota vastaan. Mikäli työnantaja on konkurssis-

Olemme uudistamassa lakimiestemme sähköpostipalvelua. 1.7.2004 jälkeen voit lähettää kysymyksiä lakimiehelle täyttämällä web-lomakkeen osoitteessa www.tek.fi/lakiposti/

Aikaisempi osoite lakimies@tek.fi ei ole enää käytössä 1.7.2004 jälkeen eikä siihen lähetettyihin viesteihin vastata.

sa, ei kannetta ole mahdollista nostaa, vaan työntekijän tulee valvoa saatavansa konkurssissa.

Palkkaturvapäätöksestä valitaan työttömyysturvalautakun-

taan esimerkiksi silloin, kun palkkaturvahakemus on hylätty liian myöhään tehtynä. Työttömyysturvalautakunnan päätöksestä valitaan vakuutus oikeuteen. □

Osa-aikaeläkeläisten ja muiden palkansaajien ansiot lähes yhtä suuret

■ *Osa-aikaeläkkeellä olevien ansiot eivät ole muita samanikäisiä palkansaajia olennaisesti parempia, selviää Eläketurvakeskuksen tuoreesta tutkimuksesta. Ansiot ovat lähentyneet toisiaan osa-aikaeläkeläisten määrän kasvun myötä.*

Tutkimusta varten laskettiin arvio osa-aikaeläkkeellä olevien palkansaajien ansioista ikään kuin he olisivat kokoaikatyössä. Keskimääräinen kokoaikaisen työn ansio oli tällöin palkansaajilla 2 200 euroa kuukaudessa. Miehillä ansio oli 2 800 euroa ja naisilla 1 850 euroa kuukaudessa.

Tilastokeskuksen tietojen mukaan kokoaikatyössä olevien vastaavan ikäisten 58–64-vuotiaiden palkansaajien keskimääräinen ansio samana tutkimusvuonna 2001 oli 2 310 euroa kuukaudessa. Miehillä ansiot olivat 2 670 euroa ja naisilla puolestaan 1 980 euroa kuukaudessa.

Osa-aikaeläkkeellä olevien miesten ansiot ovat siis ainoastaan reilut sata euroa paremmat kuin kokoaikatyötä tekevilla palkansaajilla. Naisilla ero on saman verran työssä käyvien naisten eduksi.

Ansiovertailut viittaavat siihen, että samalla kun osa-aikaeläkkeellä olevien määrä on viime vuosina nopeasti kasvanut, heidän ansionsa alkavat yhä enemmän muistuttaa muiden samanikäisten palkansaajien ansioita, sanoo tutkija **Mervi Takala** Eläketurvakeskuksesta. Osa-aikaeläkkeen voimassa olon alkuvuosina aina 1990-luvulle saakka osa-aikaeläkkeelle lähti keskimääräistä paremmin ansaitsevaa ja korkeammin koulutettua väkeä.

Osa-aikaeläkettä pidetään taloudellisesti erittäin houkuttelevana eläkkeenä, koska eläkkeelle siirryt-

tässä ansiot eivät alene kovin paljoa suhteessa lisääntyvään vapaa-aikaan.

Osa-aikaeläkeläisiä yli 40 000

Osa-aikaeläkkeellä ansiot muodostuvat osa-aikatyön palkasta ja eläkkeestä. Eläkkeelle siirtyvän palkansaajan ansioiden pitää alentua samassa suhteessa kuin työajankin, eli 35–70 prosenttiin aiemmasta. Yrittäjän on puolitettava sekä työaikansa että yrittäjäläkevakuutuksen perusteena oleva työtulonsa.

Osa-aikaeläkkeellä on nyt vähän yli 40 000 henkeä. Vuonna 2002 osa-aikaeläkkeelle siirtyi 16 200 henkeä, mutta viime vuonna enää 8 300. Pudotus johtui eläkkeen alaikärajan nostosta 56 vuodesta 58 vuoteen, jolloin uusia ikäluokkia ei ole tullut osa-aikaeläkkeeseen oikeutetuiksi.

Osa-aikaeläkkeitä maksettiin viime vuonna 275 miljoonaa eurolla, mikä on alle kaksi prosenttia koko työeläkemenosta.

Keskimääräinen osa-aikaeläke oli viime vuonna 540 euroa kuukaudessa. Miehillä se oli 650 euroa ja naisilla 450 euroa kuukaudessa. □

Lisätietoja: Eläketurvakeskus, www.etk.fi